

Адолат ва ҳакиқатни сабит турб химоя қилиши, қонунчиликни таъминлашада олма орасида ши кўручуви туман судлари зимиасига, айника, катта масъулчимни кўлатилсан. Бу жаҳбодаги демократиялишув жароёнини, даставал кўни суд тизимида ўзараш ва янгилашибнилардо кузатиш мумкин. Шу боси наебатдаги сухбат тизимини мавзуни кўни суд тизими ҳаётидан ташладик. Сухбатдошимиз Гурлан туман судининг раиси Хасанбай МУХАММАДЖОНОВ.

Ишлар кўлами оз эмас. Ҳар ойда бир неча ўн жиноят, фуқаролик ва маъмурӣ ишлар кўрилашти. Бу атига бир нафар судининг юмуши. Кўрилаётган ишларнинг 10 фойзини жинойи ишлар ташкил этса, қолтани фуқаролик ва маъмурӣ ишлардан иборат. Булардан ташкил кўни 10-12 нафар шикоятичина қабул қилиши учун ҳам вакт ахротлимиго даркор.

Ҳакамлар зимиасидаги бундай "юк"ни, назаримизда, Олий Мажлиснинг муҳтарам депутатлари, қонун изходкорлари, Республика Адлия вазirlarini в Олий Суди, қолаверса, бошқа тегисли идораларнинг рахбар ва мутасади ходимлари ҳам яққол кўриб туришибди. Мазкур масаласи ислоҳотларнинг муҳим жihatiga айлангани босини ҳам шунда беш биласиз. Масаланинг бу томонини олиб қарагандан, судларни иккни тоифи: жинойи ва маъмурӣ фуқаролик ишлари ҳакамларнинг ажратишга қаратиган Президент Фармони 2000 йил, 24 август ("Ўзбекистон Республикасининг суд тизимини тақомиллаштириш тўғрисида") муммони бартараф этишининг энг мақбул ва оқилона юйли хисобланади. Бунда биринчидан, фуқаролик ва жиноят ишларига ихтиослаштаги судийи ишларни сифатли кўршиши, шу билан бирга қонунийлик, адолат ва ҳакиқатни таъминлаши учун етарила имкониятга эга бўлди. Ихтиосидан бундай ихтиослаштаги пировардидан судини чукур билим, таҳриба, юқори қасб маҳоратига етаклайди.

- Ислоҳот ўз-ўзидан рўбига чиқмайди. У имкон ва замини ҳозирланган жойдагина воқеълика айланади. Тизими ислоҳотни жарәндири нималарга кўпроқ эътибор берин лозим деб ҳисоблашисай.

- Менимча, бу борада ҳамма нарсанинг боши — қонун, ҳукукӣ ва меъбери хужжатларид. Ислоҳотлар учун аввалимбор, унинг ҳукукӣ асоси зарур. Бу — ҳукукӣ давлатчиликнинг ҳам мухим шарти. Ҳозига хос ва мос ижтимоий-иқтисодий тараққиёт йўлидан олга интилаётган ўзбекистонимиз ўзирининг ўзидақ аниша шу мустаҳкам заминига эта бўлди. Мамлакатимизда яратилган ҳукукӣ ва меъбери хужжатлар, суд-алия тизими ва унинг мақоми, фаoliyati доир қонунлар ислоҳотлар учун мустаҳкам пойdevor ҳозирланганидан дарак беради. Шу ўринда ўзбекистон Республикасининг суд тизимини тақомиллаштиришга қаратиган Президент Фармони тизим ун тархий аҳамияти молни ҳужжат, десек янгилишмаймиз. Олий Мажлиснинг учинчи сессияси ҳам тизими ислогоҳотларни чуқураштириша мухим бурилши ясади. Суд-қонунчилик тизимида ислоҳотларни ҳаракатлантирувчи энг мухим ҳукукӣ ҳужжат — "Судлар фаoliyati тўғрисида" ги қонуннинг сессияси мухомасига кўйилтани ва умумлаш, ҳуқмига ҳавола этилгани мамлакат ижтимоий-сийёси ҳаётда жидий аҳамият касб этилади. Булар тизимини янгилаши соҳасидаги амалий тадбирлар тўхтосьсан давом эттани, ҳаракатла солинетанлигидан далолат беради. Бундан қаноат хосин қисла бўлади. Судлар, айника, аҳолига энг яқин жойда иш кўраётган қўни суд махкамаларининг майдон-молизий тавминотини мустаҳкамлаш тадбирларининг сезилиларни куайтидан ҳам мамнунлигинизни изҳор этизмис. Республика Адлия вазirlaridi, вилоят ва туман ҳокимликларининг кўмами, маъдади билан вилоятимиздаги қарий ҳамма суд идоралари замонавий биноларга, транспорт, ёзув, нусха кўйирниша маҳсулаларига эга бўлиши. Ислоҳотларнинг майдон-молизий тавминотини мустаҳкамлаш тадбирларининг сезилиларни куайтидан ҳам мамнунлигинизни изҳор этизмис. Республика Адлия вазirlaridi. Сиз ҳакамларни кўлаётган туманда эса "Инсон ва қонун"нинг обуначилари сони бу йил 360 га, "Ҳаёт ва қонун"га ёзилтаплар сони 300 га етди. Буни ҳам тарбибот-ташвиқотнинг самараси, десек бўладими?..

- Чиндан ҳам мазкур газета ва журнал обуначилари сонига кўра туманинг Республика олидинги ўрнларни агаётлади. Мазкур нашрларни оммалаштиришга бағишланган тарбибот ўз йўли билан. Бироқ энг зўр ташвиқот — нашрларнингизда чоп этиладиган материалларнинг таъсиричанлигидир. Инсон дилидагини топиб сўзласа, шубҳасиз, унинг тингловчилари сони ҳам кўпайди. "Инсон ва қонун", "Ҳаёт ва қонун"нинг обуначиларни сони туманингизда шу қадар кўпайдидими, бу биринчи гада ушбу нашрларнинг мазмунли ҳуқиқилари натижаси. Яқинда вилоят судида ҳакамларни кўлаёттан бир ҳамкашимиз неча йиллардан бўён томоркасида шоли экиб ўстириса-да, ундан юқори ҳосил олиш сирларини "Инсон ва қонун"-дагилардан камроқ билишини очиқ ётироф этиди. У кишини мазмакатимизда энг мўл ва юқори сифатли шоли ётиристаётган Гурлан тумани деҳонларининг иш тажрибасига багишлаб газетантизда ёртилган тадхилни мақола ўзига мафтун этибди. Шунингдек, яқинданга туманинг ҳаёт ҳақида газетантизда чоп этилган "Салдула акани ўйлантириган "Корақалпогистон", ўтган йили эълон қилинган "Армон" сарлавҳали тадхилий-танҳидий мақолалар ҳам ниҳоятда тоғ босиди, унинг натижаси, албатта, муҳлис-ӯқувчиларнинг сони кўпайишга олиб келади. "Инсон ва қонун", "Ҳаёт ва қонун" ижодкорларига бу борада омадлар тайланади. Яхши-яхши ҳуқиқилар сиздану "нинг тарбибот ва ташвиқоти биздан.

- Судларга кўринган, кўрилаётган ишлар юзасидан ариза ва шикоятиларни табиий ҳол деб қабул қисла ўрини бўлалими ёки уларни фавқулоддаги ҳол деб ҳисоблан жонизми? - Уларнинг аксариятини табиий ҳол, деб билмоқ зарур. Аммо мавжуд ва янгидан юзага келётган қонун ҳужжатларни ислоҳот тадаборлари мос кўйламоқ учун ҳали талай ишлар қолиномиги даркор. Ҳаёт бу жароённинг тезлашувини талаб эттига. Суд-қонунчилик тизимини кўйиши куриши соҳасидаги айрим режа-тадбирларни эса мавжуд ҳукукӣ-меъбери кўйилмалар, қонидалар, қолаверса, Конституциямизга сунганин ҳолда, ҳаялламай ҳаётга тадбиқ эта бошламоқ зарур.

- Судларга кўринган, кўрилаётган ишлар юзасидан ариза ва шикоятиларни табиий ҳол деб қабул қисла ўрини бўлалими ёки уларни фавқулоддаги ҳол деб ҳисоблан жонизми?

- Уларнинг аксариятини табиий ҳол, деб билмоқ зарур. Аммо шунни назарда тутиш кераки, сугар давловагар ва жавобгар тарикасидан таълиғлардан ҳар бирни ўзининг "ҳақиқат" ва "адолат"ни ёқлади. Суд эса улар ўтасидан ҳаммаки вазифасини бажармоги керак. Бу сингари "ҳақиқат" ва "адолат" талашувларнинг оқибати суд утидан шикоятизбозликларга олиб келмайди, деб ким кафолат бера олади? Шубҳасиз, бундай ариза-шикоятиларни сидори суд тарбиботи таълиғларни таълиғлайди.

- Уларнинг аксариятини табиий ҳол, деб билмоқ зарур. Аммо шунни назарда тутиш кераки, сугар давловагар ва жавобгар тарикасидан таълиғлардан ҳар бирни ўзининг "ҳақиқат" ва "адолат"ни ёқлади. Суд эса улар ўтасидан ҳаммаки вазифасини бажармоги керак. Бу сингари "ҳақиқат" ва "адолат" талашувларнинг оқибати суд утидан шикоятизбозликларга олиб келмайди, деб ким кафолат бера олади? Шубҳасиз, бундай ариза-шикоятиларни сидори суд тарбиботи таълиғларни таълиғлайди.

Суд ҳокимияти

**ОҚ ҚОҒОЗНИ
“ОҚЛАШ”НИНГ
УЗУН ЙУЛI**

рози бўлиб Қашқадарё вилоят судига шикоят ёзгача, суд "инши"ни кайта кўриб ўнга берилган жазони ноўтири топиб, 169-модданинг 1-кисмига малақалаб 1 йил озодликдан маҳрум этиши жазосини қўлдирган эди. Шундан сўнг 1997 йил 17 сентябрда Қарши шаҳар судининг ажрихини билан ўзирни таълиғларни таълиғлайди. Адолатли ҳуқмдан кўнгли тинчиган Алишер қадамини ростлаб босиб, ўз ишлари билан банд бўлиб ўнга берилган жазони ноўтири топиб, 169-модданинг 1-кисмига малақалаб 1 йил озодликдан маҳрум этиши жазосини қўлдирган эди. Шундан сўнг 1997 йил 17 сентябрда Қарши шаҳар судининг ажрихини билан ўзирни таълиғларни таълиғлайди. Адолатли ҳуқмдан кўнгли тинчиган Алишер қадамини ростлаб босиб, ўз ишлари билан банд бўлиб ўнга берилган жазони ноўтири топиб, 169-модданинг 1-кисмига малақалаб 1 йил озодликдан маҳрум этиши жазосини қўлдирган эди. Шундан сўнг 1997 йил 17 сентябрда Қарши шаҳар судининг ажрихини билан ўзирни таълиғларни таълиғлайди. Адолатли ҳуқмдан кўнгли тинчиган Алишер қадамини ростлаб босиб, ўз ишлари билан банд бўлиб ўнга берилган жазони ноўтири топиб, 169-модданинг 1-кисмига малақалаб 1 йил озодликдан маҳрум этиши жазосини қўлдирган эди. Шундан сўнг 1997 йил 17 сентябрда Қарши шаҳар судининг ажрихини билан ўзирни таълиғларни таълиғлайди. Адолатли ҳуқмдан кўнгли тинчиган Алишер қадамини ростлаб босиб, ўз ишлари билан банд бўлиб ўнга берилган жазони ноўтири топиб, 169-модданинг 1-кисмига малақалаб 1 йил озодликдан маҳрум этиши жазосини қўлдирган эди. Шундан сўнг 1997 йил 17 сентябрда Қарши шаҳар судининг ажрихини билан ўзирни таълиғларни таълиғлайди. Адолатли ҳуқмдан кўнгли тинчиган Алишер қадамини ростлаб босиб, ўз ишлари билан банд бўлиб ўнга берилган жазони ноўтири топиб, 169-модданинг 1-кисмига малақалаб 1 йил озодликдан маҳрум этиши жазосини қўлдирган эди. Шундан сўнг 1997 йил 17 сентябрда Қарши шаҳар судининг ажрихини билан ўзирни таълиғларни таълиғлайди. Адолатли ҳуқмдан кўнгли тинчиган Алишер қадамини ростлаб босиб, ўз ишлари билан банд бўлиб ўнга берилган жазони ноўтири топиб, 169-модданинг 1-кисмига малақалаб 1 йил озодликдан маҳрум этиши жазосини қўлдирган эди. Шундан сўнг 1997 йил 17 сентябрда Қарши шаҳар судининг ажрихини билан ўзирни таълиғларни таълиғлайди. Адолатли ҳуқмдан кўнгли тинчиган Алишер қадамини ростлаб босиб, ўз ишлари билан банд бўлиб ўнга берилган жазони ноўтири топиб, 169-модданинг 1-кисмига малақалаб 1 йил озодликдан маҳрум этиши жазосини қўлдирган эди. Шундан сўнг 1997 йил 17 сентябрда Қарши шаҳар судининг ажрихини билан ўзирни таълиғларни таълиғлайди. Адолатли ҳуқмдан кўнгли тинчиган Алишер қадамини ростлаб босиб, ўз ишлари билан банд бўлиб ўнга берилган жазони ноўтири топиб, 169-модданинг 1-кисмига малақалаб 1 йил озодликдан маҳрум этиши жазосини қўлдирган эди. Шундан сўнг 1997 йил 17 сентябрда Қарши шаҳар судининг ажрихини билан ўзирни таълиғларни таълиғлайди. Адолатли ҳуқмдан кўнгли тинчиган Алишер қадамини ростлаб босиб, ўз ишлари билан банд бўлиб ўнга берилган жазони ноўтири топиб, 169-модданинг 1-кисмига малақалаб 1 йил озодликдан маҳрум этиши жазосини қўлдирган эди. Шундан сўнг 1997 йил 17 сентябрда Қарши шаҳар судининг ажрихини билан ўзирни таълиғларни таълиғлайди. Адолатли ҳуқмдан кўнгли тинчиган Алишер қадамини ростлаб босиб, ўз ишлари билан банд бўлиб ўнга берилган жазони ноўтири топиб, 169-модданинг 1-кисмига малақалаб 1 йил озодликдан маҳрум этиши жазосини қўлдирган эди. Шундан сўнг 1997 йил 17 сентябрда Қарши шаҳар судининг ажрихини билан ўзирни таълиғларни таълиғлайди. Адолатли ҳуқмдан кўнгли тинчиган Алишер қадамини ростлаб босиб, ўз ишлари билан банд бўлиб ўнга берилган жазони ноўтири топиб, 169-модданинг 1-кисмига малақалаб 1 йил озодликдан маҳрум этиши жазосини қўлдирган эди. Шундан сўнг 1997 йил 17 сентябрда Қарши шаҳар судининг ажрихини билан ўзирни таълиғларни таълиғлайди. Адолатли ҳуқмдан кўнгли тинчиган Алишер қадамини ростлаб босиб, ўз ишлари билан банд бўлиб ўнга берилган жазони ноўтири топиб, 169-модданинг 1-кисмига малақалаб 1 йил озодликдан маҳрум этиши жазосини қўлдирган эди. Шундан сўнг 1997 йил 17 сентябрда Қарши шаҳар судининг ажрихини билан ўзирни таълиғларни таълиғлайди. Адолатли ҳуқмдан кўнгли тинчиган Алишер қадамини ростлаб босиб, ўз ишлари билан банд бўлиб ўнга берилган жазони ноўтири топиб, 169-модданинг 1-кисмига малақалаб 1 йил озодликдан маҳрум этиши жазосини қўлдирган эди. Шундан сўнг 1997 йил 17 сентябрда Қарши шаҳар судининг ажрихини билан ўзирни таълиғларни таълиғлайди. Адолатли ҳуқмдан кўнгли тинчиган Алишер қадамини ростлаб босиб, ўз ишлари билан банд бўлиб ўнга берилган жазони ноўтири топиб, 169-модданинг 1-кисмига малақалаб 1 йил озодликдан маҳрум этиши жазосини қўлдирган эди. Шундан сўнг 1997 йил 17 сентябрда Қарши шаҳар судининг ажрихини билан ўзирни таълиғларни таълиғлайди. Адолатли ҳуқмдан кўнгли тинчиган Алишер қадамини ростлаб босиб, ўз ишлари билан банд бўлиб ўнга берилган жазони ноўтири топиб, 169-модданинг 1-кисмига малақалаб 1 йил озодликдан маҳрум этиши жазосини қўлдирган эди. Шундан сўнг 1997 йил 17 сентябрда Қарши шаҳар судининг ажрихини билан ўзирни таълиғларни таълиғлайди. Адолатли ҳуқмдан кўнгли тинчиган Алишер қадамини ростлаб босиб, ўз ишлари билан банд бўлиб ўнга берилган жазони ноўтири топиб, 169-модданинг 1-кисмига малақалаб 1 йил озодликдан маҳрум этиши жазосини қўлдирган эди. Шундан сўнг 1997 йил 17 сентябрда Қарши шаҳар судининг ажрихини билан ўзирни таълиғларни таълиғлайди. Адолатли ҳуқмдан кўнгли тинчиган Алишер қадамини ростлаб босиб, ўз ишлари билан банд бўлиб ўнга берилган жазони ноўтири топиб, 169-модданинг 1-кисмига малақалаб 1 йил озодликдан маҳрум этиши жазосини қўлдирган эди. Шундан сўнг 1997 йил 17 сентябрда Қарши шаҳар судининг ажрихини билан ўзирни таълиғларни таълиғлайди. Адолатли ҳуқмдан кўнгли тинчиган Алишер қадамини ростлаб босиб, ўз ишлари билан банд бўлиб ўнга берилган жазони ноўтири топиб, 169-модданинг 1-кисмига малақалаб 1 йил озодликдан маҳрум этиши жазосини қўлдирган эди. Шундан сўнг 1997 йил 17

